

dr Elżbieta Markiewicz

Spoleczna Akademia Nauk w Łodzi

dr Ireneusz Skawina

Spoleczna Akademia Nauk w Łodzi

KRYTERIUM JAKOŚCI PRACY DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZEJ Z DZIEĆMI W ŚRODOWISKU PRZEDSZKOLNYM

THE CRITERION OF THE QUALITY OF DIDACTIC-EDUCATIVE WORK WITH CHILDREN IN PRE-SCHOOL ENVIRONMENT

Streszczenie

Współczesne placówki instytucjonalno-oświatowe funkcjonują w rzeczywistości dynamicznie rozwijającej się cywilizacji. Generuje ona procesualne zmiany, które z kolei implikują potrzebę dostosowania się do wyznaczonych (czy raczej narzuconych) standardów współczesności. Oznacza to, że w zakresie instytucjonalnej edukacji dydaktyczno-wychowawczej, już na poziomie przedszkolnym, nastąpiła konieczność aktywnych przemian. W obszarze treściowego uposażenia dotyczą one m.in. zreformowania dotychczasowej i wdrożenia nowej podstawy programowej. W związku z tym pojawia się pytanie o naturę przedmiotowego kryterium wprowadzanych transformacji. Wydaje się bowiem, że czasy współczesne oraz wymagania stawiane zarówno instytucjom, jak i jednostkom, wymusiły potrzebę oceny placówek oświatowych w kategoriach jakości ich strukturalnego i merytorycznego funkcjonowania. Stąd celem niniejszego artykułu jest zwrócenie uwagi na jakość pracy przedszkola. Wymiernym bowiem efektem jego właściwego funkcjonowania jest zapewnienie wysokiej jakości kształcenia, tak by każde dziecko osiągnęło rozwój na miarę własnych możliwości. Dlatego też, w następstwie troski, Autorzy niniejszego artykułu podnieśli problem zaplanowanego i przemyślanego procesu podnoszenia jakości pracy w przedszkolnych placówkach oświatowych.

Słowa kluczowe: dzieci, jakość edukacji, placówki oświatowe, środowisko dydaktyczno-oświatowe, standardy nauczania.

Abstract

The contemporary of an institutional-educational institutions function in reality a dynamically developing civilization. It generates a processual changes which in turn implies the need to adapt to the designated (or rather imposed) contemporary standards. This means that in terms of institutional education, didactic and educational work already at preschool level, there has been a need for proactive change. In the area of substantive content, they relate, inter alia, reform of the existing and implementation of the new core curriculum. Therefore, the question arises about the nature of the criterion of introduced transformation. For it seems that the modern times, and the require-

ments of both institutions and individuals, have led to the need to assess educational institutions in terms of the quality of their structural and substantive work. Hence, the aim of this paper is to draw attention to the quality of work of the nursery.

The tangible for effect of its proper functioning is to provide quality education so that every child is developing on the best of their abilities. Therefore, as a result of concern, the authors of this article, raised their problem of planned and thought out raising process the quality of work in preschool educational establishments.

Key words: children, the quality of education, educational establishments, didactic and educational environment, curriculum standards.

Wprowadzenie

Wśród wielu dokonujących się przemian w zakresie polskiej edukacji istotną rolę pełnią te z nich, które dążą do podnoszenia jej jakości. Jakość staje się równo-
rzednym wyzwaniem, miarą oraz wymogiem współczesnej teorii i praktyki pedagogicznej. Będąc rodzicami, oczekujemy od placówek przedszkolnych spełnienia wysokich standardów w zakresie organizacji i kształcenia. Będąc wychowawcami i nauczycielami edukacji przedszkolnej, dążymy do realizacji wyznaczonych zasad i norm określających podstawowe wymagania i praktyki stawiane praktyce przedszkolnej w celu podniesienia jej efektywności oraz poziomu jakości dydaktyczno-wychowawczej.

Placówki instytucjonalnej edukacji i wychowania już na pierwszym etapie kształcenia, tj. na poziomie przedszkolnym, rozwijają nie tylko kompetencje poznawczo-społeczne dziecka, ale jednocześnie przygotowują go do podjęcia nauki w szkole. Oznacza to, że w tym zintegrowanym procesie dydaktycznym w sposób metodycznie zorganizowany konstituowany jest holistyczny rozwój dziecka. Proces ten obejmuje wszystkie istotne sfery rozwojowe, tj. intelektualną, emocjonalną, percepcyjno-motoryczną, fizyczną (ruchową), społeczną oraz duchową. Stąd dziecko w ramach edukacji przedszkolnej zdobywa uporządkowaną wiedzę o otaczającej go rzeczywistości poprzez kontrolowane jej odkrywanie, poznanie i asymilowanie. W toku procesualnego nabywania wiedzy, poprzez działanie będące aktywnym poszukiwaniem, wykształcają się u dziecka umiejętności praktyczne, które wespół ze zdobytą wcześniej wiedzą formują jego doświadczenia. Skoro więc placówki przedszkolne stanowią miejsce, w którym dziecko zaczyna poznawać świat w sposób bardziej uporządkowany, zaplanowany i systematyczny, a jego rozwój powinien być we właściwy sposób stymulowany¹, to zasadną wydaje się priorytetowa dbałość o podnoszenie poziomu jakości organizacji i pracy środowiska dydaktyczno-wychowawczego w przedszkolach. Mierzenie tej jakości odnosi się nie tylko do generowania różnorodnych danych dotyczących istniejącego stanu rzeczy, ale przede wszystkim jest źródłem obiektywnych informacji o efektach pracy placówek oświatowych. Dlatego zgodnie z rozporządzeniem

¹ A. Watóła, *Przedszkole – przestrzeń rozwoju dziecka*, Dąbrowa Górnicza 2009, s. 17.

Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 sierpnia 1999 r.² prowadzone są różnorodnie działania, o charakterze globalnym, w zakresie mierzenia jakości pracy i funkcjonowania przedszkoli (oraz szkół).

1. Prawno-pedagogiczny model edukacji przedszkolnej

Podstawa programowa edukacji przedszkolnej ukazuje obszary działalności edukacyjnej każdego przedszkola³. Dotyczą one realizacji uporządkowanego (czy zorganizowanego i usystematyzowanego) zbioru strategii opiekuńczych, wychowawczych oraz dydaktycznych, których metodyka i orientacja pracy związana jest z elementami zabawy stosowanymi w scenariuszach zajęć dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat.

W trosce o właściwe oddziaływanie edukacyjno-wychowawcze przed każdą placówką przedszkolną stawiane są zatem różnorodne cele. Zostały one sformułowane w podstawie programowej zawierającej schemat zadań wyznaczających obszary wychowania i umiejętności, które muszą być uwzględnione w programie nauczania zatwierdzonym przez MEN⁴. Stąd pierwszy z określonych celów dotyczy wspomagania dzieci w rozwijaniu ich uzdolnień oraz kształtowaniu czynności intelektualnych, tzn. stwarzania przez nauczyciela takich sytuacji, np. poprzez zabawę i zadawanie pytań, które rozbudzą w dziecku ciekawość, myślenie oraz wyciąganie wniosków potrzebnych im w codziennych sytuacjach i dalszej edukacji. Rozwój intelektualny bowiem nie tylko zapewnia dziecku swobodę w poznawaniu otaczającej go rzeczywistości, ale jednocześnie wpływa na jego sprawność wzrokową, orientację w czasie i przestrzeni oraz kształtowanie pamięci i myślenia.

Drugi z celów opiera się na budowaniu systemu wartości, czyli wdrażaniu fundamentalnej etyki normatywnej jako wskazaniu norm postępowania oraz kryteriów oceny działań i ich uzasadniania w aspekcie aksjologicznym, deontologicznym, odpowiedzialnościowym oraz aretologicznym. Istotą tych działań jest ukształtowanie właściwych wzorców postaw i zachowań oraz rozbudzenie w dziecku otwartości i empatii wobec innych osób.

Kolejny z celów, jaki został zdefiniowany w podstawie programowej, mówi o kształtowaniu u dzieci odporności emocjonalnej. Odporność ta jest bowiem koniecznym determinantem umiejętności radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach oraz doświadczania i afirmowania pojawiających się stresów i pora-

² Rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowanie ekspertyz, DzU z dnia 13 sierpnia 1999 r., nr 67, poz. 759.

³ C. Kupisiewicz, M. Kupisiewicz, *Słownik pedagogiczny*, Warszawa 2009, s. 41–42.

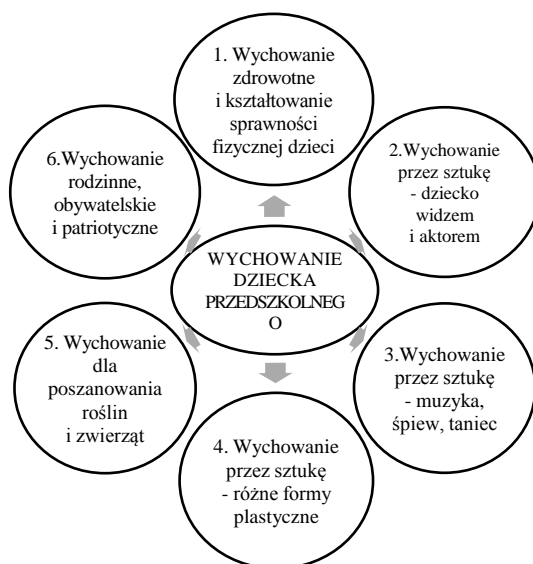
⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 maja 2014 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, DzU z dnia 14 czerwca 2014 r., nr 4, poz. 17.

zek. Kształtowanie odporności emocjonalnej oznacza więc kontrolowane generowanie w przedszkolu warunków do rozwijania u dzieci zdolności kierowania swym zachowaniem tak, aby mogły rozwiązywać trudności wymagające zarówno wysiłku, jak i opanowania napięć.

Istotny cel to również rozwijanie u dzieci umiejętności społecznych. Poprzez aktywny kontakt z otoczeniem dziecko uczy się bowiem akceptacji i wyrażania własnych emocji. Z kształtowaniem tych umiejętności związane jest stworzenie warunków sprzyjających wspólnej i zgodnej zabawie oraz nauce dzieci o zróżnicowanych możliwościach fizycznych i intelektualnych. Stąd też ważna wydaje się troska nie tylko o rozwój intelektualny dzieci, ale również o ich zdrowie i sprawność fizyczną, co kompensują wszelkiego rodzaju zabawy i zajęcia sportowe.

Kolejny cel związany jest z budowaniem dziecięcej wiedzy o otaczającym go świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym. Dążenie to wpływa zarówno na poszanowanie przez dziecko własnego otoczenia, jak i rozwijanie umiejętności autoprezentacji w taki sposób, by było zrozumiałe dla innych. W działaniach tych niezbywalną rolę pełni nauczyciel, który wprowadza dzieci w świat społecznej tożsamości, przynależności, kultury i wartości estetycznych.

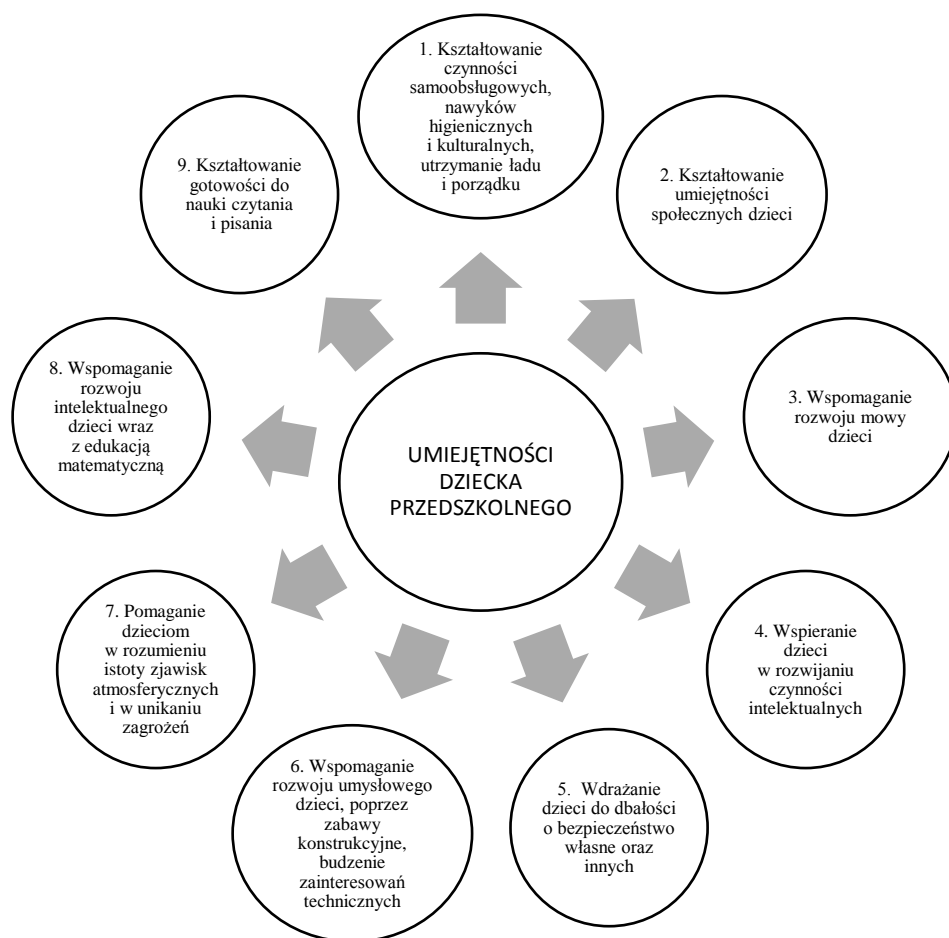
Ostatni z celów wychowania przedszkolnego związany jest z zapewnieniem dziecku efektywniejszych szans edukacyjnych poprzez wspieranie jego ciekawości, aktywności i samodzielności, a także kształtowaniem tych wiadomości i umiejętności, które pełną istotną rolę w edukacji szkolnej.

Rys. 1. Obszary wychowania dziecka przedszkolnego

Źródło: opracowanie własne podstawy programowej wychowania przedszkolnego dnia 30 maja 2014 r., DzU z dnia 14 czerwca 2014 r., nr 4, poz. 17.

Powyższe cele są realizowane we wszystkich obszarach działalności edukacyjnej przedszkola. W każdym z obszarów podane są umiejętności i wiadomości, którymi powinny wykazać się dzieci pod koniec wychowania przedszkolnego. Osiągnięciu tych celów służy adaptacja zadań wynikających z realizacji programów wychowawczo-dydaktycznych. Zadania te, będące następstwem znowelizowanej podstawy programowej MEN⁵, są ściśle powiązane z 15 obszarami, z czego sześć dotyczy wychowania (rys. 1), a dziewięć umiejętności (rys. 2) dzieci przedszkolnych.

Rys. 2. Obszary umiejętności dziecka przedszkolnego

Źródło: opracowanie własne podstawy programowej wychowania przedszkolnego dnia 30 maja 2014 r., DzU z dnia 14 czerwca 2014 r., nr 4, poz. 17.

⁵ Tamże.

Zadanie w zakresie wychowania zdrowotnego i kształtowania sprawności fizycznej dzieci wskazuje, jak należy wdrażać dzieci do dbałości o własne bezpieczeństwo oraz innych. Kształtowanie u dziecka czynności samoobsługowych i higienicznych wpływa na to, aby umiało ono samodzielnie się ubrać, rozebrać, skorzystać z toalety, umyć ręce, ma uświadomić, jak ważne jest zdrowe odżywianie. Kiedy dzieci te czynności opanują, jest im łatwiej w utrzymaniu porządku⁶.

Kolejnym obszarem jest wychowanie przez sztukę, tzn. wychowanie estetyczne kształtujące rozwój wyobraźni i twórczości dzieci w kontaktach z teatrem, muzyką, tańcem, śpiewem, formami plastycznymi oraz pozostałymi formami aktywności.

Następny z obszarów to wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt, które dostarcza wiedzy o podstawowych formach środowiska przyrodniczego, zależności przynależnych mu form żywych oraz charakterystyki jego funkcjonowania.

Ostatnim obszarem, mającym wymiar moralno-społeczny, jest wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne. Implikuje ono podstawową wiedzę o środowisku rodzinnym, rolach społecznych oraz tożsamości narodowej.

Przedstawione obszary wychowawcze są zbieżne z obszarami z zakresu rozwoju umiejętności dzieci w wieku przedszkolnym.

Pierwszy z obszaru umiejętności dotyczy kształtowania u dzieci czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Oznacza to, że dziecko nabywa sprawności samodzielnego umycia się, właściwego zachowania przy stole podczas posiłku i sprzątanania po sobie. Nabywana jest wprawa samodzielnego ubierania i rozbierania się, korzystania z toalety, szacunku własnych rzeczy oraz utrzymywania porządku w swoim otoczeniu.

Kolejny obszar dotyczy kształtowania umiejętności społecznych. Oznacza to wypracowanie zręczności komunikacyjnej z rówieśnikami (oraz dorosłymi), stosownego funkcjonowania w zabawie i sytuacjach zadaniowych oraz przewidywalności konsekwencji własnych zachowań.

Następną, ważną umiejętnością jest wspomaganie rozwoju mowy. Oznacza to nabywanie biegłości w zakresie poprawnej realizacji fonemów, wyrazów i konstrukcji zdaniowych⁷ oraz uważnego słuchania i rozumienia, formułowania dłuższych wypowiedzi i komunikowania o swoich potrzebach i emocjach w sposób zrozumiały dla otoczenia.

Istotnym obszarem rozwoju umiejętności jest wspieranie dzieci w czynnościach intelektualnych niezbędnych w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia. Dziecko przewiduje, dostrzega oraz wyciąga, adekwatnie do posiada-

⁶ A. Klim-Klimaszewska, *Pedagogika przedszkolna. Podstawa programowa*, Warszawa 2010, s. 113–114.

⁷ W przypadku jakichkolwiek zakłóceń związanych z rozwojem mowy czynnej i biernej dziecko ma możliwość kompensacji w ramach logopedycznej terapii zajęciowej.

nych możliwości, skutki operacyjno-manipulacyjne na przedmiotach. Nabywana zostaje również zdolność grupowania obiektów, które do siebie pasują, łączenia przyczynowo-skutkowego oraz przewidywania zdarzeń.

Piąty z obszarów rozwoju umiejętności dziecka przedszkolnego, tj. wdrażanie do odpowiedzialnego respektowania zasad bezpieczeństwa, mówi o właściwych postawach zachowań wobec zagrożeń ze strony ludzi, zwierząt, roślin oraz możliwościach uzyskania pomocy. Kształtowana jest tu również świadomość niebezpieczeństw grożących na drodze, rozumienie zakazu spożywania nieznanych owoców, roślin, pokarmów nieznanego pochodzenia, lekarstw oraz wzbudzana kreatywność bezpiecznego organizowania własnego czasu wolnego.

Bardzo ważnym elementem kompetencji rozwojowych jest doskonalenie umysłowe. Odbywa się ono przez zabawy konstrukcyjne (np. budowanie, tworzenie kompozycji przestrzennych) i rozbudzanie zainteresowań technicznych.

Kolejną sferą nabywania umiejętności jest rozumienie istoty zjawisk atmosferycznych. Oznacza to nabycie sprawności w rozpoznawaniu i nazywaniu zjawisk meteorologicznych właściwych dla danej pory roku⁸.

Następny z obszarów mówi o wspomaganiu dzieci w rozwoju intelektualnym wraz z edukacją matematyczną. Dziecko nabywa umiejętność poprawnego liczenia, wyznaczania wyników prostych operacji matematycznych, tj. dodawania i odejmowania, posługuje się liczebnikami, posiada (zgodną z normą wiekową) orientację przestrzenną i prawidłową lateralizację w obszarze statycznym i dynamicznym.

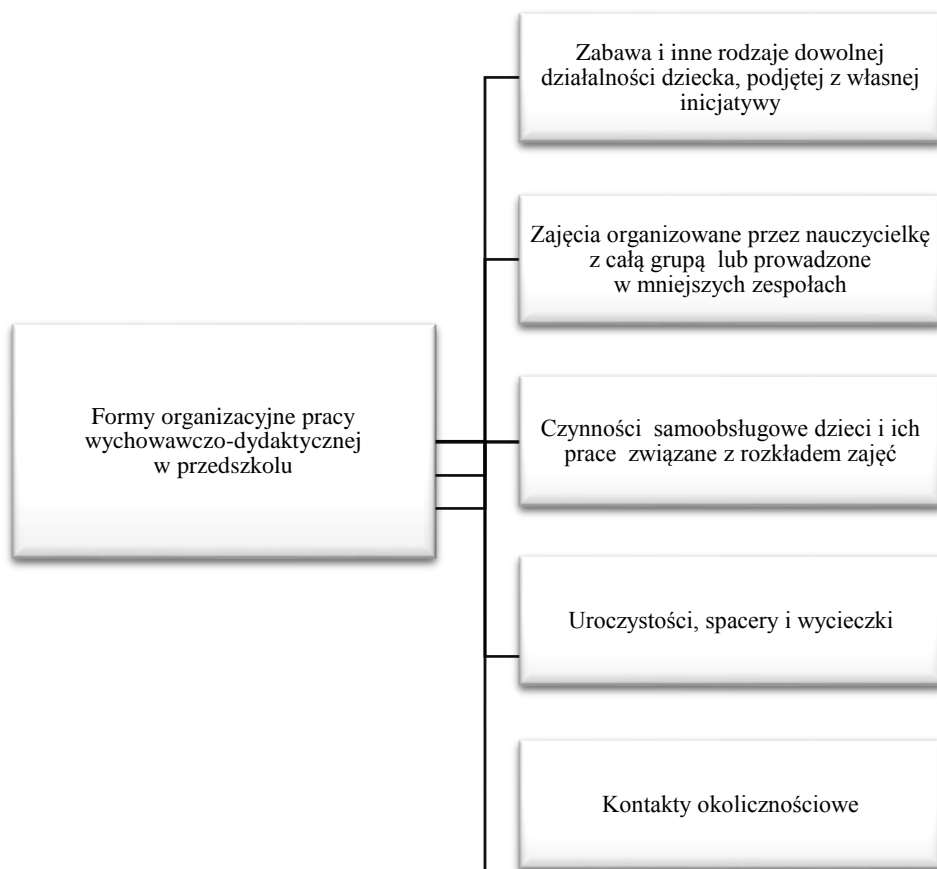
Ostatnim z założonych zadań, w obszarze umiejętności dziecka przedszkolnego, jest kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisanie w szkole podstawowej. Dziecko posiada wykształconą dużą i małą motorykę, interesuje się czytaniem i pisaniem, potrafi słuchać ze zrozumieniem, konstruować krótkie zdania, dzielić je na wyrazy, a wyrazy na sylaby, wyodrębnia głoski w słowach, rozumie sens informacji podanych w formie rysunków.

Omówione cele i zadania przedszkola, wynikające z obowiązującej podstawy programowej, bez względu na działania profilowe danej placówki (tzn. niezależnie czy ma ona charakter publiczny, czy niepubliczny), są ze sobą sprzężone i wzajemnie uwarunkowane. Stąd ich praktyczne przełożenie, nakierowane na holistycznie rozumiany egalitaryzm edukacyjno-wychowawczy, winno zachodzić przy priorytetowym uwzględnieniu zarówno autonomii, jak i indywidualnego zróżnicowania dzieci oraz różnorodnych warunków ich środowiska wychowawczego. Podejście takie determinuje godziwy i jednorodny charakter rozpoczęcia obowiązku szkolnego, co stanowi podstawowy warunek realizacji idei demokratycznych oraz przeciwdziałania zjawisku negatywnej selekcji dzieci już na najniższym szczeblu edukacji⁹.

⁸ Dziecko wie, jak powinno się zachować np. w trakcie burzy, umie dostosować ubiór do pory roku, wie, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę i stosuje się, w miarę swoich możliwości, do podawanych informacji.

⁹ S. Guz, *Edukacja przedszkolna w okresie przemian*, Warszawa 1996, s. 64.

2. Wybrane formy pracy dydaktyczno-wychowawczej w środowisku przedszkolnym

Rys. 3. Podstawowe formy organizacyjne pracy wychowawczo-dydaktycznej w przedszkolu

Źródło: opracowanie własne na podstawie: J. Karbowniczek, M. Kwaśniewska, B. Surma, *Podstawy pedagogiki przedszkolnej z metodyką*, WAM, Kraków 2011, s. 267–281.

Prawidłowy przebieg procesu edukacyjno-wychowawczego w środowisku przedszkolnym, wyrażający jego efektywność¹⁰, narzuca konieczność zastosowania odpowiednich form (oraz adekwatnych metod) organizowania pracy wychowawczo-dydaktycznej wychowania przedszkolnego, które obligatoryjnie winny być dostosowane do właściwości rozwojowych dziecka. Stąd formy organizacyjne pracy pedagogicznej należy rozumieć jako szereg zaplanowanych

¹⁰ O efektywności procesu dydaktyczno-wychowawczego każdej placówki oświatowej (niezależnie od jej charakteru) świadczy zorientowanie na realizację fundamentalnych celów i zadań wynikających z wystandaryzowanej podstawy programowej.

w czasie i przestrzeni wzajemnych czynności (i oddziaływań – E.M.) wychowawcy i wychowanka¹¹. W praktyce dydaktyczno-opiekuńczej przedszkola oznacza to działalność w pięciu podstawowych obszarach (rys. 3).

Zabawa stanowi elementarną formę aktywności dziecka w wieku przedszkolnym. Jest ona bowiem naturalną działalnością aktywizującą dzieci o różnych typach osobowości oraz różnym poziomie intelektualnym. Stąd jest specyficznym rodzajem operacji, dzięki którym dziecko może, odtwarzając i przetwarzając treść swoich doświadczeń w świecie rzeczywistym, przeżywać je na nowo i wielokrotnie poddawać je adaptacji od strony uczuciowej, poznawczej oraz wartościującej¹². Poprzez zabawę dziecko zaspokaja własne potrzeby w wymiarze: intelektualnym, fizycznym oraz społecznym. Zajęcia zespołowe natomiast motywują, aktywizują oraz sprzyjają rozwijaniu i umacnianiu postaw i norm społecznych (przedszkolak stara się pokonać wszelkie trudności w trakcie pracy, podobnie jak w czasie zajęć indywidualnych)¹³.

Kolejną formą są czynności samoobsługowe stosowane oddzielnie (jak w przypadku mycia zębów po posiłku) lub łącznie (np. nauka posługiwania się sztućcami czy nabywanie umiejętności dot. kolejności ubierania poszczególnych części garderoby) z innymi zajęciami. Kompetencje, jakie nabywa dziecko podczas nauki samoobsługi, mają wymierny wpływ na jego ogólny rozwój motoryczny.

Wszelkie formy pracy związane z uczestnictwem dziecka w uroczystościach, wycieczkach czy spacerach wspierają proces aktywnego poznania otaczającej rzeczywistości oraz sprzęgają proces dydaktyczno-wychowawczy z pracą i życiem społecznym.

Realizując program wychowania przedszkolnego poprzez wdrażanie form organizacyjnych pracy wychowawczo-dydaktycznej w przedszkolu, należy jednocześnie wprowadzać metody¹⁴ wspierające i aktywizujące dziecko. Dobór tych metod warunkowany jest stopniem rozwoju intelektualnego dziecka, celów zajęć oraz samego systemu wychowawczo-dydaktycznego przedszkola. Niemniej jednak bezwzględnie należy pamiętać, że w sferze pracy dydaktyczno-wychowawczej zawsze najważniejsze jest dziecko i jego wszechstronny rozwój. Stąd też wybrane metody nie powinny być stosowane marginalnie i separacyjnie, lecz muszą wzajemnie się łączyć i dopełniać.

¹¹ J. Karbowniczek, M. Kwaśniewska, B. Surma, *Podstawy pedagogiki przedszkolnej z metodyką*, Kraków 2011, s. 267.

¹² Skutkiem tego jest włączanie własnych doświadczeń dziecka do jego zasobów pamięci trwałej oraz systemu psychosomatycznego.

¹³ J. Karbowniczek, M. Kwaśniewska, B. Surma, *Podstawy...*, s. 275.

¹⁴ Metody nauczania należy definiować jako ten sposób postępowania i pracy nauczyciela (wychowawcy) z dziećmi (wychowankami), który umożliwia im opanowanie wiedzy wraz z umiejętnościami posługiwania się nią w praktyce, jak również rozwijanie zdolności i zainteresowań umysłowych. Por. W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1996, s. 125.

3. Mierzenie poziomu jakości środowiska dydaktyczno-wychowawczego w przedszkolach

Jakość znamionuje określony sposób myślenia (i adekwatnego działania), który jest permanentnie zorientowany na eksplorację najlepszych rezultatów. W kontekście środowiska dydaktyczno-wychowawczego przedszkola jakość będzie stopniem, w jakim zespół jego inherentnych oddziaływań realizuje określone dążenia i cele edukacyjne, wychowawcze i opiekuńcze. Stąd intencją mierzenia tak rozumianej jakości pracy przedszkola jest z jednej strony zgromadzenie pełnej, rzetelnej i obiektywnej informacji o poziomie realizacji określonych standardów nauczania i funkcjonowania placówki, z drugiej zdiagnozowanie i dokonanie oceny prowadzonego w niej procesu dydaktyczno-wychowawczego. Wydaje się, że mierzenie jakości jest postępowaniem zmierzającym do dokładnej diagnozy wszystkich obszarów działania przedszkola. Dostarcza bowiem informacji, które stanowią podstawę do planowania rozwoju i efektywności placówki. I. Dzierzgowska i M. Rościszewska-Woźniak wskazały czynniki wpływające na jakość pracy placówek wychowania przedszkolnego. Procedury mierzenia tej jakości zostały podzielone na trzy obszary (tabela 1).

Tabela 1. Procedury mierzenia jakości pracy placówek wychowania przedszkolnego

Kształcenie	Opieka i wychowanie	Organizacja i kierowanie szkołą
Efekty kształcenia Organizacja i przebieg procesu kształcenia	Plan pracy pedagogicznej, priorytety szkoły Atmosfera szkoły, kontakty nauczycieli – uczniów, integracja uczniów Środowisko ucznia, opieka socjalna Zachowanie uczniów, trudności wychowawcze Frekwencja Demokracja w szkole Prawa ucznia Zdrowa i bezpieczna szkoła Współpraca szkoły z rodzicami i środowiskiem lokalnym	Dyrektor szkoły Dokumentacja Planowanie pracy w szkole Struktura organizacyjna szkoły Kierowanie zespołem ludzi Szkolny system nadzoru Informacja i promocja szkoły Baza szkoły Finanse szkoły.

Źródło: opracowanie na podstawie: I. Dzierzgowska, M. Rościszewska-Woźniak, *Mierzenie jakości pracy przedszkola*, Warszawa 1998, s. 79.

Najistotniejszym aktem prawnym zobowiązującym placówki oświatowe do opracowania i organizowania mierzenia jakości pracy szkoły jest Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można

zlecić prowadzenie badań i opracowanie ekspertyz¹⁵. Powyższy dokument w sposób szczegółowy opisuje procedury związane ze sprawowaniem nadzoru pedagogicznego: zewnętrznego (zwanego nadzorem pedagogicznym pierwszego stopnia) oraz wewnętrznego (nadzór pedagogiczny drugiego stopnia), co więcej, wyznacza podstawowe i ogólnie obowiązujące standardy oceny jakości pracy placówek oświatowych.

Jakość edukacji zależy od jakości działań podejmowanych przez przedszkole. Stąd jakość edukacyjną w obszarze wychowawczym należy kojarzyć z takim rozwojem placówki, który jest zorientowany zarówno na rozwój wychowanka, jak i wychowawcy. Oznacza to, że w ten sposób interpretowana jakość jest identyfikowana ze zmianami ilościowo-jakościowymi w obszarach pracy przedszkola, określającymi wysoki poziom usług edukacyjnych i wychowawczych. Współczesne placówki wychowania przedszkolnego są przedszkolami jakości, a zatem samouczącymi i samodoskonalącymi. Ich nastawienie na osiągnięcie standardów wyznacza zaś w sposób ciągły nowe elementy prowadzące do systematycznych ulepszeń. Stąd obecna edukacja przedszkolna dziecka wpisuje się we współczesne tendencje oświatowe: humanizację i demokratyzację, stwarzając możliwości pełnego rozwoju¹⁶.

Podsumowanie

Następstwem dynamicznych zmian w systemie edukacji polskiej jest konieczność systematycznego podnoszenia jakości własnej pracy oraz tworzenia w placówkach oświatowych systemów zapewnienia ich jakości. Proces ten w szczególności dotyczy pracy i funkcjonowania placówek wychowania przedszkolnego. Podstawowym kryterium jakości przebiegu dydaktyczno-wychowawczego jest obserwowalny na wielu płaszczyznach rozwój dziecka. Stąd placówki opiekuńczo-wychowawcze powinny zapewniać swym wychowankom możliwości systemowych i systematycznych postępów, co jest warunkowane właściwie wystandardyzowaną w podstawie programowej strategią jakości przedszkola w zakresie wychowania i opieki.

Bibliografia

- Dzierzgowska I., Rościszewska-Woźniak M., *Mierzenie jakości pracy przedszkoli*, CODN, Warszawa 1998.
- Górczna J., Wlazło S., *Jakościowy rozwój przedszkolna*, Wyd. MarMar, Wrocław 2003.

¹⁵ DzU z 2004 r., nr 89, poz. 845.

¹⁶ M. Rewera, *Autorytety w świadomości młodzieży licealnej: studium porównawcze na podstawie badań uczniów I Liceum Ogólnokształcącego Collegium Gostomianum w Sandomierzu i Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego w Chobrze*, Stalowa Wola 2008, s. 174–176.

- Guz S., *Edukacja przedszkolna w okresie przemian*, WSP TWP, Warszawa 1996.
- Karbowniczek J., Kwaśniewska M., Surma B., *Podstawy pedagogiki przedszkolnej z metodyką*, WAM, Kraków 2011.
- Klim-Klimaszewska A., *Pedagogika przedszkolna*, Polski Instytut Wydawniczy, Warszawa 2005.
- Klim-Klimaszewska A., *Pedagogika przedszkolna. Podstawa programowa*, Erica, Warszawa 2010.
- Kupisiewicz C., Kupisiewicz M., *Słownik pedagogiczny*, WN PWN, Warszawa 2009.
- Okoń W., *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Żak, Warszawa 1996.
- Rewera M., *Autorytety w świadomości młodzieży licealnej: studium porównawcze na podstawie badań uczniów I Liceum Ogólnokształcącego Collegium Gostomianum w Sandomierzu i Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego w Chobrze*, KUL, Stalowa Wola 2008.
- Watoła A., *Przedszkole – przestrzeń rozwoju dziecka*, WSB, Dąbrowa Górnicza 2009.

Akty prawne:

- DzU z dnia 13 sierpnia 1999 r., nr 67, poz. 759.
- DzU z 2004 r., nr 89, poz. 845.
- DzU z dnia 14 czerwca 2014 r., nr 4, poz. 17.